

TÜRKİYE-AFRIKA EKONOMİ VE İŞ FORUMU

2-3 KASIM 2016, İSTANBUL

Sonuç Raporu

TÜRKİYE-AFRİKA EKONOMİ VE İŞ FORUMU, 2-3 KASIM 2016, İSTANBUL

T.C. Ekonomi Bakanlığı ev sahipliği ve Afrika Birliği işbirliğinde, DEİK'in koordinasyonu ve TİM'in katkılarıyla düzenlenen Türkiye-Afrika Ekonomi ve İş Forumu, 2-3 Kasım 2016 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirildi.

Forumun açılış törenine, T.C. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile Afrika Birliği Dönem Başkanı Çad'ın Devlet Başkanı Idriss Déby Itno katıldı. Türkiye ve 42 Afrika ülkesinden 2.365 üst düzey yetkili, iş insanı ve girişimciyi bir araya getiren Foruma, T.C. Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Afrika ülkelerinden bakanlar, özel sektör kuruluş başkanları ve firma temsilcileri, Afrika Birliği ve Afrika Kalkınma Bankası'nın üst düzey temsilcileri ile Afrika bölgesel ekonomik topluluklarının genel sekreterleri katıldı.

2 KASIM 2016

Türkiye-Afrika Ekonomi ve İş Forumu'nun açılış oturumunda konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Forumun Türkiye ile Afrika kıtası ve Afrika Birliği ile yürütülen yakın iş birliğinin bir meyvesi olduğunu söyledi. Sınır ve mesafelerin anlamını yitirip dünyanın büyük bir köye dönüştüğü bir süreçten geçildiğine ve bu sürecin bir girdap gibi tüm ülkeleri içine aldığına işaret eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Küreselleşme adına, tek bir reçetenin, tek bir gelişme-kalkınma modelinin, tek bir yönetim sisteminin diğer ülkelere dayatıldığını görüyoruz. Bu dayatmadan sadece Türkiye gibi yükselen güçler değil, Afrikalı, Güney Amerikalı ve Asyalı dostlarımız da payını alıyor" dedi.

Afrika'nın öncelikleri, toplumsal hassasiyetleri, yüzlerce yıllık kültür ve geleneklerinin dikkate alınmadığı küreselleşme anlayışını 'yeni bir sömürgecilik modeli ve modern bir kölelik düzeni' olarak nitelendiren Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Bu yeni kolonyalizm modelinde, 2-3 asır önce ellere ve ayaklara vurulan prangalar, şimdi ülke ekonomimize, sanayimize, siyasal sistemimize ve zihinlerimize vurulmak isteniyor" dedi.

Türkiye'nin Afrika kıtasının önceliklerini, kendi öncelikleri olarak addediklerini ifade eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, Afrika açılımını başlattıkları 2005 yılından beri kıtaya bu şekilde baktıklarını ve Afrikalıları 'kader ortağı' olarak gördüklerini belirtti. Kıta uzun vadeli dostluklar kurmanın, kazan-kazan temelinde anlık değil sürekli iş birlikleri tesis etmenin gayretinde olduklarını vurgulayan Cumhurbaşkanı, "Afrika'nın derin irfanından, deneyimlerinden, zorluklara direnme azminden öğrenecek çok şeyimiz var" dedi.

Türkiye'nin Afrika kıtasına yönelik kapsamlı yaklaşımının ana bileşenlerinden birinin ekonomik ve ticari ilişkilerin oluşturduğuna değinen Cumhurbaşkanı Erdoğan, bugüne kadar 40 Afrika ülkesiyle Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması imzalayıp, karma ekonomik komisyon mekanizmaları oluşturduklarını dile getirdi. DEİK bünyesinde 34 Afrika ülkesiyle karşılıklı İş Konseyleri tesis edildiğini ve pek çok Afrika ülkesi ile imzalanan çeşitli anlaşmaları hatırlatan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye-Afrika Ekonomi ve İş Forumu'ndan tarafların azami faydayı çıkarmalarını temenni etti.

Afrika Birliği Dönem Başkanı Çad'ın Devlet Başkanı Idriss Déby Itno ise, Forumun açılışında yaptığı konuşmada, Türkiye ve Afrika arasındaki ticaret hacminin son 10 yılda 3'e katlandığını belirterek, "Bu Forumdaki eğilim bize, söz konusu bu ticaret hacminin, önümüzdeki yıllarda daha da katlanarak güçleneceğini göstermektedir" dedi. Dünya ekonomisi bir kriz ve gerileme içindeyken Forumun en önemli amacının, Türkiye ve Afrika arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi, her iki tarafa da bir fayda kazandırılması ve ilişkilerin daha önemli boyutlara çıkartılması olduğunu vurgulayan Çad'ın Devlet Başkanı Déby Itno, "Afrika su ve ham madde gibi kaynakları çerçevesinde önemli bir zenginlik sunmaktadır. Ayrıca Afrika genç nüfusu ve demografisiyle de önemli bir fırsat sunmaktadır. Birçok Afrika ülkesi daha fazla yabancı yatırım çekebilmek ve ekonomilerini güçlendirebilmek için bir çok önemli reformlar gerçekleştirmişti" dedi.

Forumun açılış töreninde konuşan T.C. Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, ecdadın kendilerine miras bıraktığı ve onur duydukları tarihlerinde, Asya, Avrupa ve Afrika'da sadece ve sadece hizmetlerinin, eserlerinin, adaletinin ve medeniyetinin izlerinin olduğunu kaydetti. Bakan Zeybekci, Afrika'da en çok noktaya uçan havayolunun THY haline geldiğini belirterek, "Bugün THY, Afrikalı kardeşlerimizin dışa açılan kapısı, hatta Afrika'nın doğusundan batısına, kuzeyinden güneyine bağlayan havayolu haline geldi" dedi. Bunların sonucunda Türkiye'nin Afrika ile olan toplam ticaretinin 10 yılda 4 kat artarak 20 milyar ABD Dolarına çıktığı bilgisini veren Zeybekci, Türkiye'nin Afrika politikasının kesinlikle almak için değil, öncelikle vermek için olduğunu altını çizdi. Zeybekci, Afrika'nın hemen hemen her yerinde demiryolu, yol, hastane, stadyum, otel yatırımları, kongre merkezleri ve daha bir çok alanda özel ve kamu yatırımlarında Türkiye'nin olduğunu da belirtti.

2017'yi Afrika ile 'ticaret serbestliği yılı' ilan edilmesi çağrısında bulunan Bakan Zeybekci, "Biz Afrika'ya inanıyoruz. Büyümede yolun sonuna gelen, yaklaşık 10 yıldan bu yana gerileme içindeki dünya ekonomisinin önümüzdeki 10 yıllarda büyüme motoru doğru politikalarla Afrika olacaktır" dedi.

Forumun açılış töreninde ayrıca Afrika Birliği Komisyonu'nun Ekonomik İşler Komiseri Dr. Antony Mothae Maruping, Pan-Afrika Ticaret Odaları Başkanı ve Etiyopya Ticaret Odası Başkanı Solomon Afework ve DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan birer konuşma gerçekleştirdi.

DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, Forumun açılışında yaptığı konuşmada, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 11 yıl önce Türkiye'nin Afrika açılımını başlattığını ve kıtalar arası birleşmeye işaret ettiğini anımsatarak, bugün bu sayede Afrika ile ilişkilerde bambaşka bir noktaya gelindiğini dile getirdi: "Afrikalı dostlarımız bizleri, bizler de onları daha iyi tanımaya başladık. Birbirimizi, ülkelerimizi, ihtiyaçlarımızı ve bunları nasıl karşılayacağımızı keşfetmeye başladık". Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın gösterdiği istikamette ilişkileri geliştirmeye gayret ettiklerini, bu nedenle bugünkü forumun sloganını "Birleş, Keşfet, Geliştir" olarak belirlediklerini aktaran DEİK Başkanı Vardan, Türkiye-Afrika Ekonomi ve İş Forumu ile bir ebru sanatçısının ustalığı ve titizliğiyle yıllar içinde damla damla işlenen Türkiye'nin Afrika açılımının en önemli dönemeçlerinden birini, adeta bir düğünü yaşadıklarını ifade etti.

Pan-Afrika Ticaret Odaları Başkanı ve Etiyopya Ticaret Odası Başkanı Solomon Afework, Türkiye-Afrika Ekonomi ve İş Forumu'nun iki taraf arasındaki yatırım, ticaret ve iş birliği bağlarını daha da güçlendireceğini ve karşılıklı kazanma fırsatı oluşturacağını söyledi. Türkiye'den Afrika'ya giden yatırımların son yıllarda büyüdüğünü, karşılıklı ticaret ve ilişkilerde büyük ilerlemeler kaydedildiğini anlatan Afework, "Afrika devletleri özel sektörün ekonominin itici gücü olduğuna inanıyor ve sürekli olarak yasal ve idari çerçevesini iyileştiriyor. Yatırım dostu ülkeler olarak enerji, ulaşım ve iletişim altyapılarını geliştiriyoruz. Türkiye'deki şirketlere mesajım şu: Afrika, Türkiye ile iş yapmaya hazır, Afrika hükümetleri ve özel sektörü işbirliği adımlarını atmaya hazır" dedi.

Afrika Birliği Komisyonu Ekonomik İşler Komiseri Antony Mothae Maruping de bu forum için en stratejik kent olan İstanbul'un Türkiye ile Afrika arasında bir köprü vazifesi gördüğünü söyledi. Son 10 yılda Türkiye ile Afrika arasındaki ticaretin 4 milyar dolardan 20 milyar dolara çıktığına dikkati çeken Maruping, Afrika'nın nüfusunun yüzde 70'inin 30 yaş altında olduğunu, eğitim ve beceri düzeyinin de artmasıyla buranın gelecek vaat eden bir kıta haline geldiğini kaydetti. Maruping, Afrika'da yükselen orta sınıfın yatırım ve tüketim piyasalarını sürdürecektir şeklinde geliştiğini dile getirdi. Afrika 2063 gündeminin, kıtanın hızlandırılmış, istikrarlı ve kapsayıcı büyümesi için bir yol haritası olduğunu vurgulayan Maruping, Afrika'nın yatırım ortamını iyileştirmeye devam ettiğini söyledi. Maruping, "Türkiye-Afrika iş birliği bizim 2063 gündemimizle de uyumludur." diye konuştu.

Açılış konuşmalarının ardından Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, DEİK Başkanı Vardan ve TİM Başkanı Mehmet Büyükekşi, Cumhurbaşkanı Erdoğan'a foruma katkıları ve teşekkürlerinden dolayı Afrika temalı bir ebru çalışması takdim etti. Afrika Birliği Dönem Başkanı Çad'ın Devlet Başkanı Idriss Déby Itno'ya ise İstanbul temalı ebru çalışması hediye edildi.

Açılış oturumunun ardından, Pegasus A.Ş. CEO'su Mehmet Nane'nin moderatörlüğünde gerçekleşen "Afrika'da İş Yapma: Fırsatlar ve Engeller" konulu oturumun birinci bölümünde; Arçelik A.Ş. Güney Afrika Ülke Müdürü ve Defy Genel Müdürü Hakan Kozan, Ayka Tekstil Yönetim Kurulu Başkanı Yusuf Aydeniz ve Summa İnşaat Yönetim Kurulu Başkanı Selim Bora Afrika'da faaliyet gösteren Türk firmaları olarak, deneyimlerini katılımcılarla paylaştı. "Türk

ortağı ile birlikte Afrika’da faaliyet gösteren başarılı bir Afrikalı firmanın deneyimleri” konulu ikinci bölümde ise Etiyopya Sektörler Birliği Başkanı Gebrehiwot G. Egziabher-Gedur tecrübelerini katılımcılara aktardı.

Arçelik A.Ş. Güney Afrika Ülke Müdürü ve Defy Genel Müdürü Hakan Kozan, Arçelik olarak 1955 yılından beri beyaz eşya ve tüketici elektroniği üzerine faaliyet gösterdiklerini, ev aletleri ve havalandırma/klima sektöründe Türkiye’de pazar liderliğini uzun yıllardır koruduklarını, Avrupa’da ise en büyük 3. beyaz eşya grubu olduklarını belirtti. 5.2 milyar dolarlık ciroya imza attıklarını ve bu gelirin %60’ının uluslararası ihracattan elde ettiklerini ifade eden Kozan, Güney Afrika’da da DEFY markası ile liderliklerini devam ettirdiklerini kaydetti. DEFY’i, 2011 yılında 324 milyon dolara satın aldıklarını söyleyen Kozan, bu yatırımın hem Arçelik’in en büyük küresel yatırımı olduğunu hem de Türkiye’den Afrika’ya en büyük sektör yatırım olduğunu dile getirdi. Bu satın alma ile 2011 yılından bu yana, Batı, Orta ve Doğu Afrika’da 6 kat büyüdüklerini, operasyonlarını 19 ülkeden 39 ülkeye çıkardıklarını aktardı. Satın almadan sonra ayrıca 75 milyon dolarlık ek bir yatırım yaparak , üretim kapasitesini 4 yılda %20 arttırdıklarını, 2011 yılında 400 milyon dolar olan ihracatı, 2016 yılında 800 milyon dolara çıkardıklarını vurguladı. Son olarak, Afrika’nın kendine ait zorlukları olduğunu bununla birlikte, Afrika’nın yatırım yapmak için kalan son cephe olduğunu sözlerine ekledi.

Summa İnşaat Yönetim Kurulu Başkanı Selim Bora, ilk defa 2010 yılında Sahra Altı Afrika’da iş yapmaya başladıklarını söyleyerek, ilk projeleri hakkında katılımcıları bilgilendirdi. İlk projelerini Ekvator Ginesi’nin başkenti Malabo’da gerçekleştirdiklerini ifade eden Bora, söz konusu projenin kongre merkezi inşaatı olduğunu, proje için Türk müteahhitlerinin ününü duyan Ekvator Ginesi Başkanı Teodoro Mbasogo tarafından özellikle davet edildiklerini ve 6 ay içinde projeyi tamamladıklarını dile getirdi. Bora, Afrika’da yatırım yapacak firmaların finansmanlarını

beraberinde getirmeleri gerektiğini bunun yanısıra “Yap-İşlet-Devret” veya “Kamu-Özel Ortaklığı” projelerinin Afrika’da hayata geçirilebileceğini vurguladı.

Ayka Tekstil Yönetim Kurulu Başkanı Yusuf Aydeniz, 1988 yılında İstanbul’da kurulan Ayka Tekstil’in Afrika yolculuğunun hükümetimizin 2005 yılında açıkladığı Afrika açılımı ile başladığını, 2006 yılında Etiyopya hükümetinin daveti ile Etiyopya’ya ilk ziyaretlerini gerçekleştirdiğini söyledi. Etiyopya’da 4 sene içerisinde 150.000 m2 kapalı alana sahip, yatırım bedeli 250 milyon dolar olan toplam 40 ton üretim kapasitesine sahip tam entegre bir tekstil fabrikası kurduklarını, 2 sene gibi kısa bir süre içerisinde ilk iplik fabrikalarını tamamlayıp, 2008 yılında yapmış oldukları iplik ihracatı ile ihracat noktasında ilk hedeflerine vardıklarını açıkladı. Bu başarıyı 2009 yılında kumaş ihracatı ile sürdürüp 2010 yılında asıl hedefleri olan hazır giyim ihracatına başladıklarını, şu an itibarıyla Almanya, Fransa, Japonya ve Türkiye’ye ihracat yaptıklarını dile getirdi. Fabrikalarında şu an çalışmakta olan yaklaşık 7500 kişi bulunduğunu, toplam çalışan nüfusun %80’ini kadınların oluşturduğunu ifade etti. Eğitimi önemsediklerini belirten Aydeniz, 200 Türk çalışanı ile bugüne kadar yaklaşık olarak 50000 kişiye eğitim sağladıklarını altını çizdi. Hükümetin başlatmış olduğu “Tekstil Endüstri Parkları”nın yeni yatırımcıların ülkeye gelişini kolaylaştırdığına değinerek, hükümetin bu parklar sayesinde gelir ve istihdamın daha düzenli

dağılmasını hedeflediğini açıkladı. Ayrıca hükümetin, sanayi bölgelerini hazır hale getirerek yatırımcılara ucuz enerji, ucuz işgücü ve çeşitli vergi teşvikleri sağladığını vurguladı.

Etiyopya Sektörler Birliği Başkanı Gebrehiwot G. Egziabher-Gedur, Türk bir şirketle makine ve endüstriyel üretim üzerine ortaklık kurduklarını belirterek sözlerine başladı. 2003 yılında Etiyopya'da sadece 1 Türk şirketi faaliyet gösterirken, günümüzde bu sayının 150'nin üzerine çıktığını ilettili. Türkiye ile Etiyopya arasındaki ilişkilere değinen Egziabher-Gedur, Türkiye'nin Sahra Altı Afrika'da ilk büyükelçiliğini 1926 yılında Addis Ababa'da açtığını belirtti. Etiyopya'da 2000 yılında nüfusun büyük oranının aşırı yoksulluk içinde olduğunu, 2011 yılında ise bu kesimin oranının toplam nüfus içinde %33'e indiğini ve bu sonucun Etiyopya için önemli bir başarı olduğunu vurguladı.

Oturumun ardından eş zamanlı olarak ülke ve proje sunumlarının yapıldığı B2G ile Türk ve Afrika özel sektör temsilcileri arasında B2B toplantıları gerçekleştirildi. Söz konusunu sunumlara ve Afrika'dan katılım gösteren firmaların listesine <http://www.deik.org.tr/Contents/FileAction/7374> bağlantısından ulaşılabilmektedir.

GALA YEMEĞİ

T.C. Ekonomi Bakanlığı ev sahipliği ve Afrika Birliği işbirliğinde, DEİK'in koordinasyonu ve TİM'in katkılarıyla düzenlenen Türkiye-Afrika Ekonomi ve İş Forumu Gala Yemeği, Başbakan Binali Yıldırım ve Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci'nin katılımlarıyla 2 Kasım 2016 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi.

Forumun Gala Yemeğinde, Başbakan Binali Yıldırım, Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Afrika Birliği Komisyonu'nun Ekonomik İşler Komiseri Dr. Antony Mothae Maruping, TİM Başkanı Mehmet Büyükekşi ve Limak Yatırım Holding Yönetim Kurulu Başkanı ve DEİK Yönetim Kurulu ve İcra Komitesi Üyesi Ebru Özdemir birer konuşma yaptı.

T.C. Başbakanı Binali Yıldırım, 54 ülke, 1 milyar 100 milyona yakın nüfustan oluşan, yıllık 2,2 trilyon ABD Dolarlık gayrisafi hasılaya sahip ve ortalama yüzde 5,6 büyüyen Afrika'yı, 'geleceği olan bir kıta' şeklinde tanımladı. Türkiye-Afrika ilişkilerinin, gelişmiş ülkelerin Afrika ile olan ilişkilerinden çok farklı olduğunu dile getiren Başbakan Yıldırım, "Afrika ile ticaretimiz, son yıllarda önemli ölçüde arttı. Çok değil bundan 10 yıl önce 6-7 milyar dolar arasında toplam ticaretimiz varken, şu anda 18 milyar dolara yaklaşmış vaziyette. Tabii ki bu gerçek potansiyeli yansıtmıyor. Türkiye ile Afrika arasındaki gerek ekonomik potansiyel, gerekse yatırım imkanları bunun çok çok üzerinde" dedi.

Başbakan Yıldırım, özellikle son 10 yılda Türkiye'nin Afrika ile her anlamda ilişkilerini geliştirdiğini vurgulayarak şunları söyledi: "İlişkilerimizin artmasının olmazsa olmazı ulaşım"dır. Önce ulaşım altyapısında havacılık ile başladık. Afrika kıtasına, sadece Kuzey Afrika'ya 4 noktaya uçuş yapılırken, bugün 31 Afrika ülkesine 50'den fazla uçuş gerçekleştiriyoruz. Bugün sadece Afrika'ya değil, dünyanın 283 noktasına erişimi olan küresel bir havayolu şirketimiz var". Hava taşımacılığı ile başlayan ulaşım kolaylığının, ticari ilişkilere de yansıdığına değinen Başbakan, "buna uygun olarak Afrika ile ticaretimiz, son yıllarda önemli ölçüde arttı" dedi. Türk müteahhitlerinin Afrika kıtasındaki doğrudan yatırım tutarlarının 60 milyar ABD Dolarını aştığını kaydeden Başbakan Yıldırım, yatırımlardaki bu artışta üstlendiği iddialı projelerle takdir kazanan müteahhitlik sektörünün öneminin altını çizdi.

Afrika'da faaliyet gösteren firmaların büyük çoğunluğunun KOBİ olduğuna dikkat çeken Başbakan Yıldırım, "bu firmalar, tecrübelerini arazide doğrudan muhataplarıyla paylaşmakta ve bölgenin ekonomisinin, istihdamının, üretiminin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Afrika ekonomisinin sağlıklı bir şekilde gelişimi, istihdam oluşturulması, gelir dağılımındaki dengenin daha da iyileştirilmesi, kadın ve genç girişimcilerin desteklenmesi, KOBİ'lerin genel ekonomi içerisindeki payının daha da artırılmasıyla mümkün olacaktır" dedi. Afrika ülkelerinde kamu ve özel sektörün kapasite gelişimine özel bir önem verdiklerine dikkat çeken Başbakan, "İlgili bakanlıklarımız, kurumlarımız, Afrikalı muhataplarıyla bu anlamda her türlü işbirliği ve tecrübe paylaşımını gerçekleştirmektedir. Ülkemizce Afrika ülkelerinde sosyal sorumluluk projelerine de TİKA marifetiyle katılıyor ve birçok anlamlı projeyi gerçekleştiriyoruz" dedi.

T.C. Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Forumun birinci gününde 15 civarında Afrikalı Bakan ile ikili görüşme yaptıklarını söyledi. Bakanlar, kuruluş temsilcileri ve Türkiye ile Afrika'dan Forumu katılan iş dünyası temsilcilerine teşekkür eden Ekonomi Bakanı Zeybekci, Forum kapsamında çeşitli Afrika ülkeleriyle Türkiye arasında ticari ve ekonomik işbirliği anlaşmalarının imzalanacağını bilgisini verdi.

Afrika Birliği Komisyonu'nun Ekonomik İşlerden Sorumlu Komiseri Dr. Antony Mothae Maruping konuşmalarında, üç taraflı “devlet-özel sektör-sivil toplum” işbirliğinin en etkili işbirliği modellerinden biri olduğunu belirtti. Gelecek ay Nairobi’de gerçekleşecek Bakanlar Konferansı’nda da kalkınma işbirliği modelleri üzerine konuşulacağına değindi. Günümüzde kalkınma modellerine özel sektörü de müdahil eden bir yönelim olduğunu, dolayısıyla da farklı partnerler bulunması gerektiğini vurguladı.

Gala Yemeğinde konuşan TİM Başkanı Mehmet Büyükekşi ise, 2003'ten bugüne kadar Türkiye'nin Afrika'ya yaptığı ihracatın 5 kat, Afrika'dan yaptığı ithalatın ise 3 kat arttığını belirtti. "Biz ne kazanıyorsak dostlarımızın da kazanmasını isteyen bir ülke olduk. Sadece ihracatımızda değil ithalatımızda da önemli bir artış gözleniyor" diyen TİM Başkanı, 2003 yılından itibaren Türk ihracatçıların Afrika'ya adeta çıkartma yaptığını ve önemli bir işbirliği kurduğunu söyledi. "Türk şirketlerinin Afrika'daki yatırımları, 6 milyar ABD Dolarını aştı. Yapılan bu yatırımlar sayesinde neredeyse 100 bin kişi istihdam ediliyor" değerlendirmesinde bulunan Büyükekşi, Türk Eximbank'ın bugüne kadar verdiği en yüksek montanlı krediyi Etiyopya için kullandığının altını çizdi.

Limak Yatırım Holding Yönetim Kurulu Başkanı ve DEİK Yönetim Kurulu ve İcra Komitesi Üyesi Ebru Özdemir de Türkiye ile Afrika arasındaki ilişkilerin yüzyıllarca geriye dayandığını anlatarak, ekonomik ilişkilerin özellikle son 20 yılda müteahhitlik sektörü öncülüğünde sıçrama yaptığını ifade etti. Afrika'nın yol göstericiye değil, yol arkadaşlarına ihtiyacı olduğunu belirten Özdemir, “altyapıdan enerjiye, turizmden inşaatla kadar yapmak istediğimiz mega projelerle hem istihdama katkı sağlamak, hem de ekonomik değer yaratmak istiyoruz. Çünkü Afrika'ya karşı sorumluluğumuz olduğunu düşünüyoruz” dedi.

3 KASIM 2016

Türkiye-Afrika Ekonomi ve İş Forumunun ikinci gününde, altyapı, enerji ve ulaştırma başta olmak üzere, Türkiye ile Afrika arasında ekonomik işbirliği fırsatları masaya yatırıldı; çok sayıda anlaşma imzalandı.

"Afrika'daki Yatırım Projelerinin Finansmanı: Altyapı, Ulaştırma, Enerji" başlıklı tematik oturum, Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ve Afrika Birliği Komisyonu'nun Ekonomik İşler Komiseri Dr. Antony Mothae Maruping'in katılımlarıyla gerçekleştirildi. Oturumun açılışında konuşan Ekonomi Bakanı Zeybekci, Forum kapsamında Afrika'daki yatırım projelerinin finansmanı, altyapı, ulaştırma ve enerji konularını ele almak üzere üst düzey katılımcılarla biraraya geldiklerini belirtti. Forumun ilk gününden büyük memnuniyet duyduğunu ifade eden Bakan Zeybekci, "Gerek ikili görüşmeler, gerekse özel sektördeki şirketler arasındaki görüşmelerin yararlı olduğu bilgisini aldım. Dilerim ki bunun arkası gelir ve sonuç alıcı bir güzergahta devam eder" dedi. Forum kapsamında ülkesinin, bölgesinin ve halkının refahını artırmaya kendisini adanmış kişilerin yarattığı sinerjiye şahit olduklarını vurgulayan Bakan Zeybekci, "geleceğin Afrika'da olduğunu her zaman konuşmalarımda belirttim. Bu Forum vesilesiyle bütün dünyaya bunu somut bir şekilde de göstermiş oluyoruz" dedi.

Konuşmasında Türkiye'nin Afrika'ya kalbi duygularla sımsıkı bağlı olduğunu belirten Ekonomi Bakanı Zeybekci, "bizim burada gösterdiğimiz iş yapma azmi, sadece kendimize, ülkemize, bölgemize değil, bütün dünyaya etkisi olacak kadar büyüktür; çünkü gelecek Afrika'dadır" dedi. Zorlukların, gelişmenin ve güçlü olmanın motivasyon sağladığını hatırlatan Bakan Zeybekci, "dünyanın en gelişmiş birçok ülkesi, tarihlerinin bir döneminde zorlukları yaşayanlardır. Beni Afrika için iyimser yapan da buradaki Afrikalı kardeşlerimin gözlerinde gördüğümüz zorluklarla mücadele etme azmidir" dedi. Afrika kıtası için çözülmesi gereken önemli konuların başında enerji ve ulaşım altyapısı olduğunu vurgulayan Zeybekci, ulaştırma ve enerji gibi alanlardaki altyapı yatırımları için finansman ihtiyacı olduğunu kaydetti.

Afrika Birliği Komisyonu'nun Ekonomik İşler Komiseri Dr. Antony Mothae Maruping ise, altyapı ve enerji konularının Afrika'da büyük önemi olduğunu belirtti; hizmet için altyapı, depolama, ulaştırma alanında yatırım yapılması gerektiğini kaydetti. Komiser Dr. Maruping, bir projeyi uygulanabilir hale getirmenin önemini vurgulayarak, finansal kaynakların bir araya getirilebilmesi için konsorsiyum oluşturulabileceğini söyledi. Yap-işlet-devret, kamu-özel sektör işbirliği formüllerinin takip edilebileceğini ifade eden Dr. Maruping, "Bizim kıtamızda yapılabilecek çok iş var" dedi.

Tematik oturumun ardından imza töreni ve basın toplantısı gerçekleştirildi. Söz konusu toplantıda konuşan Ekonomi Bakanı Zeybekci, Türkiye'nin Afrika'ya olan desteğinin artarak devam edeceğini vurguladı. Her iki tarafta ortak iş yapma gayretinin bulunduğunu ifade eden Zeybekci, her iki tarafında kazanması için Türkiye ve Afrika ülke hükümetlerinin, iş dünyalarına yol göstermesi gerektiğini söyledi. Bakan Zeybekci, "Toplantılarda Afrika hükümetleri tarafından Türk iş dünyasına bilgilendirici mahiyette 20'den fazla proje sunumu yapıldı, 2.000'den fazla iş insanı da birbiriyle görüştü. Ayrıca Afrika'dan gelen iş dünyası temsilcilerine gerek İstanbul, gerekse İstanbul çevresi ve Anadolu'da ilgilendikleri alanlarda tecrübe paylaşımı anlamında yerinde görme ziyaretleri ayarlandı" dedi. İki tarafın işbirliğinde faydanın azamiye çıkartılmasını arzuladıklarını ifade eden Zeybekci, "Ana gayretimiz karşılıklı çıkarların en üst düzeyde buluşması. Bundan sonra zirve alt zirvelerle devam etsin istiyoruz. Ulaştırma alt zirvesi, enerji alt zirvesi, finansman, ekonomi gibi diğer bilgi paylaşımlarının olduğu alt zirveler yapılsın. Bundan sonra da Afrika Birliği Genel Sekreterliği'yle, ilgili Komiserimizle karşılıklı ilişkilerimizi devam ettireceğiz. Ayrı ayrı Birliklerle, Kalkınma Bankalarıyla ve diğer tüm dostlarımızla bu görüşmelerin devamını getireceğiz" dedi.

İmza töreni vesilesiyle düzenlenen basın toplantısında konuşan Afrika Birliği Komisyonu'nun Ekonomik İşlerden Sorumlu Komiseri Dr. Antony Mothae Maruping ise, hükümetler ve iş insanları arasında imzalanan anlaşmaların kapsayıcı yapısına işaret ederek, Afrika'nın önümüzdeki yıllarda bir yatırım merkezi olacağını söyledi. Dönüştürücü ve geliştirici bir büyüme yapısını benimsediklerini aktaran Dr. Maruping, "Bu anlaşmalar, Afrika'da rekabetçiliği sağlayacak önemli gelişmelerin habercisi. Afrika, bir yatırım destinasyonu olacak. Bu Forumda tek tarafın çıkarını göztmeyen, kazan-kazan anlayışıyla yapılan anlaşmalar imzalandı. Kesinlikle tek taraflı değil. Artık elle tutulur sonuçların çıkacağını biliyoruz" dedi.

İmza töreninde, Türkiye ile Ruanda, Lesoto Krallığı, São Tomé ve Príncipe Demokratik Cumhuriyeti ve Svaziland Krallığı ile çeşitli anlaşmalar imzalandı. Bu çerçevede, Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ile Ruanda Cumhuriyeti Ticaret ve Sanayi Bakanı François Kanimba, Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması ile Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma'ya; Lesoto Krallığı Hükümeti Ticaret ve Sanayi Bakanı Joshua Setipa ile Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması'na; São Tomé ve Príncipe Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti Ticaret, Sanayi ve Mavi Ekonomi Bakanı Americo Ramos ile Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması'na ve Svaziland Krallığı Hükümeti Ekonomik Planlama ve Kalkınma Bakanı Prens Hlangusemphi Dlamini ile Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması'na imza attı.

REPUBLIC OF TURKEY
MINISTRY OF ECONOMY

DEİK
DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU
FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD

İmza töreninde ayrıca Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ile Afrika Birliği Komisyonu'nun Ekonomik İşlerden Sorumlu Komiseri Dr. Antony Mothae Maruping'in himayelerinde DEİK ile Çad, Güney Afrika Cumhuriyeti, Gabon, Kamerun, Malavi ve Yeşil Burun Adaları karşı kanatları ile işbirliği anlaşmaları imzalandı. Bu çerçevede DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan, Çad Ulusal İşverenler Konseyi ve Çad Ticaret Sanayi, Tarım, Madenler ve El Sanatları Odası ile İş Konseyi Kuruluş Anlaşmaları'na; Güney Afrika Cumhuriyeti Siyah İş Konseyi Başkanı Danisa Eileen Baloyoi ile İş Konseyi Kuruluş Anlaşması'na; Gabon İşverenler Konfederasyonu Başkanı Jean Bernard Boumah ile İş Konseyi Kuruluş Anlaşması'na; Kamerun Ticaret, Tarım, Sanayi, Madenler ve El Sanatları Odası Başkan Yardımcısı Ekoko Mukete ile İş Konseyi Kuruluş Anlaşması'na; Malavi Ticaret ve Sanayi Odaları Konfederasyonu CEO'su Chancellor Kaferapanjira ile İş Konseyi Kuruluş Anlaşması'na; Yeşil Burun Sotovento Ticaret, Sanayi ve Hizmetler Odası Müdürü Angelo Sapinho ile İş Konseyi Kuruluş Anlaşması'na imza attı.

REPUBLIC OF TURKEY
MINISTRY OF ECONOMY

DEİK
DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU
FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD

Afrika ile İlgili Sayısal Veriler:

- Türkiye'nin Afrika'da, 39 Büyükelçiliği bulunuyor.
- Türk Hava Yolları'nın, Afrika'da 32 ülkede 49 noktaya direkt uçuş imkanı sağlıyor.
- 2015 yılında Türkiye ile Afrika arasındaki toplam dış ticaret hacmi 17,5 milyar ABD Doları olarak gerçekleşti.
- Türk şirketleri Afrika'da yaklaşık 30.000 kişilik istihdam yaratıyor.
- Afrika'da Türk menşeli 6,2 milyar ABD Dolarlık yatırım bulunuyor.
- Türk şirketleri bugüne kadar Afrika'da 55 milyar ABD Doları değerinde 1200'ün üzerinde proje gerçekleştirdi.

Afrika Ekonomi ve İş Forumu ile İlgili Sayısal Veriler:

İMZALANAN ANLAŞMALAR- Ekonomi Bakanı Sn. Nihat Zeybekci tarafından 5 Anlaşma, DEİK Başkanı Ömer Cihad Vardan tarafından 7 Anlaşma, İSPAT Başkanı Arda Ermut tarafından 1 Anlaşma imzalanmıştır.

Ruanda Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması	Ruanda Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması
Sao Tome Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması	Svaziland Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması
Lesotho Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması	İSPAT-ANPI İşbirliği Anlaşması
Kamerun İş Konseyi Kuruluş Anlaşması	Çad İş Konseyi Kuruluş Anlaşması (2 Kurum ile)
Yeşil Burun İş Konseyi Kuruluş Anlaşması	Malavi İş Konseyi Kuruluş Anlaşması
Gabon İş Konseyi Kuruluş Anlaşması	Güney Afrika Cumhuriyeti İş Konseyi Kuruluş Anlaşması

B2G SUNUMLAR- 25 Sunum/23 ülke/2 Türk Kuruluşu (1.623 Kişi takip etti)

Etiyopya	Kenya
Zambiya	Senegal

Namibya	Gabon
Fildişi Sahili	Tunus
Kenya	Ruanda
Fas	Zimbabve
Sao Tome ve Principe	Kamerun
Mozambik	Nijerya
Türk Eximbank	Lesotho
Burkina Faso	TÜBİTAK
Cibuti	Gana
Güney Afrika Cumhuriyeti	Mauritius
Malavi	

B2B TOPLANTILARI- Afrika ülkelerinden 560 firma temsilcisi (1.568 kişi görüşme yaptı.)

KATILIMCI BİLGİLERİ

RESMİ HEYET

Ülke	41
Uluslararası Kuruluş	4
Devlet Başkanı	1
Başbakan	1
Bakan	27
Bakan Yardımcısı	7
Müsteşar	1
Genel Sekreter/Komiser	4
Genel Müdür/Büyükelçi	10
Toplam	50 üst düzey (CB hariç)
Toplam	186 resmi katılımcı
Ülke	42

Resmi Heyet Katılımcıları (Toplam 42 Ülke): Benin, Burkina Faso, Burundi, Cezayir, Cibuti, Çad, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Ekvator Ginesi, Etiyopya, Fas, Fildişi Sahili, Gabon, Gambia, Gana, Gine, Güney Afrika Cumhuriyeti, Güney Sudan, Kamerun, Kenya, Kongo Cumhuriyeti, Lesotho, Liberya, Libya, Madagaskar, Mali, Moritanya, Mozambik, Namibya, Nijer, Nijerya, Orta Afrika Cumhuriyeti, Ruanda, Sao Tome ve Principe, Senegal, Somali, Sudan, Svaziland, Tanzanya, Tunus, Uganda, Zambiya, Zimbabve.

Resmi Heyet Katılımcıları (Toplam 4 Bölgesel Örgüt): Afrika Birliği (AfB), Arap Mağrip Birliği (AMU), Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS), Orta Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECCAS).

ÖZEL SEKTÖR

Ülke	49
Afrikalı İş İnsanı	839

Türk İş İnsanı	1.174
Basın mensubu	166 (20 Afrika + 146 Türkiye)
Toplam	2.179 özel sektör katılımcısı

Özel Sektör Katılımcı Ülkeler (49): Angola, Benin, Botswana, Burkina Faso, Burundi, Cezayir, Cibuti, Çad, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Ekvator Ginesi, Etiyopya, Fas, Fildişi Sahili, Gabon, Gambia, Gana, Gine, Gine Bissau, Güney Afrika Cumhuriyeti, Güney Sudan, Kamerun, Kenya, Komorlar, Kongo Cumhuriyeti, Libya, Madagaskar, Malavi, Mali, Mısır, Moritanya, Morityus, Mozambik, Namibya, Nijer, Nijerya, Ruanda, Saint Kitts ve Nevis, Sao Tome ve Principe, Senegal, Sierra Leone, Somali, Sudan, Tanzanya, Trinidad ve Tobago, Tunus, Uganda, Yeşil Burun, Zambiya, Zimbabve

TOPLAM	2.365 KATILIMCI
---------------	------------------------

REPUBLIC OF TURKEY
MINISTRY OF ECONOMY

| PLATİN SPONSORLAR |

PEGASUS
AIRLINES

SUMMA

| GALA YEMEĞİ SPONSORU |

4M Limak

| ALTIN SPONSOR |

Arçelik A.Ş.

| BRONZ SPONSOR |

aksa

| DESTEK SPONSORLAR |

ARKAS Line

